

umb

UNIVERZITA
MATEJA BELA

V BANSKEJ BYSTRICI

Stanislav Kološta
Filip Flaška

PRIEMYSELNÉ
A BIOENERGETICKÉ
LOKÁLNE PRODUKČNÉ
SYSTEMY

2017

 BELIANUM

**Ekonomická fakulta
Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici**

Stanislav Kološta, Filip Flaška

**PRIEMYSELNÉ A BIOENERGETICKÉ
LOKÁLNE PRODUKČNÉ SYSTÉMY**

 BELIANUM

2017

Schválila edičná komisia Ekonomickej fakulty UMB v Banskej Bystrici ako vysokoškolské skriptá.

Recenzenti

Doc. Ing. Viera Papcunová, PhD.

Ing. Jozef Krnáč, PhD.

Jednotlivé kapitoly spracovali:

Ing. Stanislav Kološta, PhD. - 1. kapitola

Ing. Stanislav Kološta, PhD., Filip Flaška, PhD. - 2. a 3. kapitola

Autori © Stanislav Kološta, Filip Flaška, 2017

Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

ISBN 978-80-557-1254-3

OBSAH

ÚVOD	5
1. LOKÁLNE PRODUKČNÉ SYSTÉMY, SIETE A KLASTRE ..	7
1.1. Charakteristiky lokálnych produkčných systémov, sietí a klastrov	7
1.2. Industriálne klastre v Číne – vývoj, perspektíva	22
1.3. Formovanie klastrov v Taliansku a Rumunsku	29
1.4. Vzájomná interakcia veľkého podniku a rozvoja regiónu všeobecne	35
1.5. Prípadová štúdia ŽP Group	39
2. VYUŽÍVANIE OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV AKO ALTERNATÍVA PRE ROZVOJ REGIÓNOV – PRAKTICKÉ PRÍKLADY LPS.....	55
2.1. Obnoviteľné zdroje energie a biomasa v EÚ a SR.....	55
2.2. Biomasa a jej energetický potenciál.....	60
2.3. Prínosy využívania biomasy v regionálnom a miestnom rozvoji všeobecne.....	69
2.4. Potenciál biomasy v lokálnych produkčných systémoch v SR	72
2.5. Prínos bioenergie k regionálnemu rozvoju v zahraničí – príklady dobrej praxe pre učiace sa regióny a LPS.....	75
2.6. Zhrnutie záverov a odporúčaní zo skúseností zo zahraničia....	84
3. ELEKTRÁRNE A TEPLÁRNE NA BIOMASU AKO KATALYZÁTOR LOKÁLNYCH PRODUKČNÝCH SYSTÉMOV NA SLOVENSKU	89
3.1. Lokalizácia elektrárne resp. teplárne na biomasu v regióne....	92
3.2. Perspektívne uplatnenie elektrárne na biomasu v miestnom/regionálnom rozvoji	96
3.3. Realizácia projektov na spracovanie biomasy v Banskobystrickom regióne – prípadové štúdie	98

3.4. Špecifické úlohy tvorcov projektov LPS v oblasti bioenergie – odporúčania pre manažment.....	106
Literatúra	115
ZÁVER	118

ÚVOD

Princípom podnikov sústredených v rámci lokálnych produkčných systémov -LPS/klastrov je hľadanie spoločného záujmu, ktorý prináša určitú výhodu, ktorá by inak buď nebola dosiahnuteľná, alebo s neporovnateľne väčšími nákladmi a úsilím. Koncept LPS/klastrov je v súčasnej dobe uznávaný a považuje sa za významný rozvojový prvok v štruktúrach národných ekonomík pričom aj EÚ významne podporuje tieto snahy. Vo svete vzniknuté LPS/klastre preukázali svoju životaschopnosť v podmienkach reálneho trhu a postupne začínajú rozbiehať svoje aktivity.

Učebný text je štruktúrovaný do troch hlavných kapitol. V prvej kapitole sa najskôr venujeme hlavným teoretickým východiskám lokálnych produkčných systémov (LPS), sieťam a klastrom; po teoretickom úvode nasledujú prípadové štúdie zamerané na industriálne klastre v Číne, formovanie klastrov v Taliansku a Rumunsku; záverom je spracovaná prípadová štúdia siete podnikov ŽP Group so zameraním na analýzu vzniku takejto siete, ľudského faktoru, inováciám, vzdelávaniu a ďalším oblastiam v rámci siete ŽP Group.

Druhá kapitola sa venuje obnoviteľným zdrojom energie (OZE) s dôrazom na biomasu, nakoľko práve tá má najväčší rozvojový potenciál na Slovensku spomedzi všetkých OZE; aj v tejto kapitole uvádzame konkrétne príklady a návrhy fungovania LPS so zameraním na biomasu vrátane praktických príkladov a skúseností zo zahraničia, kde má využívanie biomasy dlhšiu tradíciu.

Tretia kapitola podrobnejšie oboznamuje s fungovaním teplární a elektrární využívajúcich biomasu ako katalyzátorov lokálnych produkčných systémov vrátane základného technologického fungovania, princípov lokalizačnej analýzy takýchto zariadení, finančnú náročnosť a návratnosť takýchto aktivít. Záverom tretej kapitoly sa venujeme špecifickým úlohám tvorcov projektov v oblasti bioenergie – odporúčania pre manažment pri aplikácii konceptu LPS/klastrov v oblasti bioenergií. V závere každej kapitoly sú kontrolné otázky.

„Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. SK-BG-2013-0018“ Fungovanie lokálnych produkčných systémov v podmienkach ekonomickej krízy v Bulharsku a na Slovensku.

1. LOKÁLNE PRODUKČNÉ SYSTÉMY, SIETE A KLASTRE

Idea lokálnych produkčných systémov (LPS) je v súčasnej dobe veľmi populárna. V dostupnej cudzojazyčnej literatúre nájdeme pod týmto fenoménom niekoľko termínov. Vo francúzsky písanej literatúre existujú dva, ktoré sú typické pre kontinentálnu európsku regionálnu politiku. Sú nimi: les Systèmes productifs locaux (LPS) a les Systèmes productifs territorialisés (TPS), t.j lokálny alebo územný/teritoriálny produkčný systém. TPS predstavuje širší pojem, pretože sa vzťahuje nielen na miestny ale aj na regionálny či širší rozmer. V anglicky písanej literatúre sa okrem termínu LPS často používa aj lokálny klaster alebo len klaster. Z týchto dôvodov budeme v texte vzhľadom na parciálny kontext podkapitol používať pojmy LPS a klaster ako rovnocenné.

1.1. Charakteristiky lokálnych produkčných systémov, sietí a klastrov

Vo všeobecnosti platí charakteristika, že LPS predstavujú geograficky vymedzené zoskupenia podnikov v príbuzných odvetviach, ktoré navzájom spolupracujú. Spolupráca nie je len medzi podnikmi navzájom, ale aj so štátnymi inštitúciami, priemyselnými organizáciami, výskumnými a vývojovými centrami, univerzitami a odbornými školami sústredenými v regióne, a plynulé informačné toky zohrávajú dôležitú úlohu pri takto široko koncipovanej spolupráci rôzne zameraných inštitúcií. LPS má taktiež veľký vplyv na regionálny rozvoj – ekonomický (priemysel, energetická sebestačnosť), sociálny (zamestnanosť), ekologický (snaha o uzavretý cyklus, „kruhový“ ekonomiku v rámci bioenergetických LPS).

LPS sú chápané veľmi obširne – nachádzajú sa v regiónoch rôzneho typu vrátane obcí, priemyselných centier, priemyselných uzlov, územno-výrobných klastrov, voľných ekonomických zón atď. V rámci tejto širokej priestorovej škály by mali byť LPS typické niekoľkými spoločnými znakmi. V prvom rade predstavujú LPS územno-